

סגן בן חורין עמרם
436015

בן תקווה ויהודה
נולד ב- כ"ד אלול תרצ"ט 8.9.1939
התגייס לצה"ל ב- 17.11.1958
שרת בחטיבת גולני (1)
נפל ב- כ"ז אייר תשכ"ז 6.6.1967
בקרב במלחמת ששת-הימים.

מזיכרון, עמרם

בו יודעה ותקנה. גולד ביום ביד באלול
 ה'תש"ט (8.9.1939) במחלקות. אביו גולה
 מאסרו, ארץ מולדתו, עם אשתו, בשנה
 אשר גולד עמרם וימנו עם משפחו של
 קיבוץ כפר-מנחם. את לימודיו מיום עמרם
 בבית-הספר היסודי בקיבוץ ולאחר-כך עבר
 למוסד חינוכי (בית-ספר התיכון איגוד)
 בקיבוץ נגבה ושם עברו עליו געווי
 בטובעה "הפערי". נטה לדברי ספרות ואהב
 מוסיקה קלטה. היה נעים-הליכות, גבו
 ושקול בדעתו שלם עם עצמו ואצולרות, ושרידוך ושריבבם בראוי
 לנפש אצולה. לאחר שסיים את שורותו הפדוד בצה"ל כקצין בדרגת סגן
 ביחידה "גולני" השתתף בקצוין-חבלה בפעולת-הגמול בנקיבה. עסק
 בחקלאות בענפי-השלהין וכיבוזו גידולי הביתנה. נשלח על-ידו קיבוץ
 לקניס ביד-קיבוץ גבוה במקומה לחקלאות ברחובית. משם התרשב
 למלחמת ששת הימים כאשר נקרא לדגל, במפקד יתן בכישרו מנהיגות
 יפופת, בשלדה מנימיה, שהיתה תרצהה מבגרותו הנפשית, ובכמתון עצמי.
 שנרפש תוך נסיון-חיים. צורח לקודו חיל-הרגלים במפקד יחידה סיור
 שעסקה החילוקי, חבלה ופיוף - והכות חנה בחורשה גולניו מדרום
 לענה. עמרם נע לעבה מוצבי-האויב דרך שדה חשוף ורוע מקשים והוא
 מפלס דרך ומוכיל את קודו אחריו. ביום הראשון של מלחמת ששת
 הימים העליח להעביר בזה ניכר אל מול עמדות-האויב - ועם ערב כבש
 תדוד את היענים תוך אכזריות קשות. כל אותו הלילה עסק עמרם בחילוקי,
 תיחפוט ותדלוק ובקרב של זים כ"ז באייר תשכ"ז (6.6.1967) אחרי
 הרעשה חיל-האויף, התקף הנדוד וכבש מישלט בכניסה המנריות לענה.
 קרוב לפתחים באח הפקודה לעלות על ענה ואו התחיל מתגלל קרב אכזרי
 ביותר מבית לבית ומגג לגג. באותו קרב פגע כדור-האויב בעמרם והפיל
 אותו. הניח אשה וילד, תרפא לקבורה בבית-הקברות הצבאי לשעתי-חיותם
 בבארי ולאחר זמן הועבר למנוחת-עולמים בבית-הקברות בכפר-מנחם.
 מפקד-יחידתו, כמכתבו למשפחה, מציין כי "פעולותיו, הישגיו והרשימה
 בקרבות, אישית ובהנהגת אנשיו, תרמו להשגת המשימה בדרך המובה
 ביותר לנצחון צה"ל במלחמת בני-איר זו שלנו בכני-הושך". אחיו יודגו
 נפל גם הוא במלחמת ששת הימים ובעצם היום ההוא. מפקד-טיבתו ציין
 אותו לשבח אחרי נפלו על גילוי אומץ-לב ודבקות במסרה. עשרת אלפים
 עצים ניטעו במרונודו ירושלים על-ידי התאחדות עולי-אמריקה בישראל

שנדרשו ממנו בבית-הספר התיכון העיוני, אך כרצינותו ובאחריותו
 התגבר על הקשיים והגיע עד לבחינות-הבגרות בשנת 1967 מיד לאחר
 מלחמת ששת הימים. למרות היותו אחרי ניתוח ב"הרסה" התנדב לסייע
 במל עבודות התגוננות שנעשו בפנימייה וכחום המלחמה החליט לגשת
 לבחינות-הבגרות. לפני שירותו הצבאי תפס מקום שני בריצת 100 מטר
 לנער בירושלים. היה מדריך-נוער לספורט וגם נתן שיעורי-עזר. היה טוב
 לב, טהור-פידות וביישן - ובתכונות אלו קנה את לב חבריו ומתחביו.
 נשמה רגישה מאד היתה לנער ואף כי התפרסם כספורטאי, כמסופר לעיל,
 כתב בטר עשרות שירים סיפורים ורשימות. מאד קשוד היה לבית-
 הוריו והמעבר לפנימייה לא הפחית מן הכבוד והאהבה שרחש לבני-ביתו.
 דויד התלבט לפני צאתו לצה"ל איזהו הדרך שיבחר בה. חיו שלחצו עליו
 ללמוד במכון וינגייט ולפתח את כושרו הספורטיבי. לאחר הניתוח יכול היה
 בעקל להפוך לפקד בצבא אך הוא החל בזאת. באוגוסט 1967 גויס לצה"ל
 מתוך חברה ברורה והספיק להשתתף עם יחידתו בפעולת-הגמול נגד
 בסיסי החבלנים הירדניים פעולה זו ידועה במבצע פראמה: זו הפעולה,
 מסורה לידו, אשר בה הורכבו וממנה יצאו אל שטח-ישראל חבלניו של
 האויב. עם שובו מפעולה זו שאלה אותו אמו מדוע בחר ביחידה קדכית
 דוחקא שפעולותיה פסוגות: על כך ענה: "אם כל אש תנוד במות מי ידעם
 למעגנו-ימים ספורים אחרי מבצע זה נפל דויד בעת מילוי תפקידו; זה
 היה ביום כ"ה באייר תשכ"ח (25.3.1968) תוצא למנוחת-עולמים בבית-
 הקברות בבארי-שבץ. חוברת לזכרו ועל שמו הופיעה מסעם הפנימייה
 החינוכית על שם בוארי.

אימונים בשנות ה-60

חטיבת גולני ערב מלחמת ששת הימים (1966-1967)

בשנת 1966 מונה כמפקד חטיבת גולני יונה אפרת, מי שהיה קצין זוטור בחטיבת גולני בימי תש"ח, וזכה לפקד על החטיבה במלחמת ששת הימים. בתקופתו של יונה אפרת כמח"ט הגיע תהליך בניית העוצמה הצבאית בכלל (מאז מבצע "קדש") וטיפוח הדרג המסתער-התקפי בפרט (בתקופתו של יצחק רבין כרמטכ"ל (1964-1967) לשיא חדש. בחירת כוח-אדם מעולה ומירב המאמצים והמשאבים הושקעו בבניית הכוח ההתקפי המשוריין הנייד, כלומר: מערך גייסות השריון, המערך המוצנח, מערך חיל-הרגלים (בכלל זה חטיבת גולני וגדודי הנח"ל) ומערך הארטילריה וההנדסה. כוח הטנקים של צה"ל התעצם פי ארבעה מאז מבצע "קדש" וכלל 1100 טנקים (בתוכם 175 טנקי "שרמן" מ-51 משופרים). מדרגות 81 מ"מ ו-120 מ"מ הותקנו על זחל"מים, ומדרגמת 160 מ"מ הודכבה על שלדת שרמן.

גולני כחטיבת חי"ר הפכה לכוח התקפי מנוייד (על זחל"מים) עם גודל מדרגות כבדות (מכמ"ת) כחלק מסד"כ החטיבה. לראשונה בוצעו בשנים 1964-1967 תרגילים ותמרונים בדמה אוגדתית ("תרגיל דיביזיוני"), והושם דגש על לחימת יום ולילה ביעדים מבוצרים, שנבנו בשיטה הסובייטית.

המבצע בו השתתף עמרם בן חורין ז"ל

מבצע "סנונית" - פעולת נוקייב (ליל 16-17 במרס 1962)
הדמה חמבצעית, הדבקות במשימה והמשמעת הקרבית, שגילו לוחמי חטיבת גולני בפעולת תאופיק (מבצע "חרגול", פברואר 1960), יחד עם המאמץ הגדול לטיפול גאוות-היחידה וערך ה"הסתערות" כסטנדרט לחימה מרכזי, שעשו המח"טים אהרון יריב (1960-1961), ומוטה גור (1961-1963) הביאו בסופו של דבר להטלת משימה קרבית עצמאית נוספת על חטיבת גולני בחודש מרס 1962. גם הפעם היה זה מבצע כנגד האויב הסורי ברמת-הגולן, מבצע "סנונית", פשיטה לילית על הכפר נוקייב הדרומי (נוקייב החדשה) ועל המוצב הפלוגתי מעליו. המוצב היה גדול ומבוצר באורך 300 מטר וברוחב 150 מטר עם חמש מצודיות-בטון, תעלות-קשר, עמדות וגידור. מועד הפשיטה נקבע לליל ה-16-17 במרס 1962, לאחר שבראשית אותה שנה הגבירו הסורים את התקפותיהם על הדייגים הישראלים בצפון-מזרח הכנרת. פעולת נוקייב (מבצע "סנונית") בוצעה על-ידי צוות קרב מחטיבת גולני בפיקוד המח"ט אל"מ מוטה גור, שהפעיל בפעולה חמישה כוחות-משנה.

כוח א', יחידת הסיוור החטיבתי בפיקוד רס"ן צביקה עופר, כבש את המוצב הפלוגתי מעורפו לאחר קרב קשה, שנמשך יותר משעה תוך קבלת סיוע מכוח ב', בפיקוד רס"ן בני ענבר, לוחמי ביה"ס למ"כים, שכבשו בקלות יחסית את הכפר נוקייב והתפנו להמשך תקיפת המוצב הפלוגתי מחזיתו. שני כוחות נוספים, כוח-משנה ד' וכוח-משנה ה', בפיקוד מג"ד "גדעון" יהודה גביש, הורכבו מסגל פלוגות טירונים אי רבי, והופעלו כחסימות מצפון לנוקייב וממזרח ליד ביד-א-שקום. כוח ג', פלוגה מגדוד "הבוקעים הראשון" בפיקוד של המג"ד אורי

שילה, רוכז כעתודה על גבי זחל"מים בעין-גב. כמו כן הופעלו שתי סוללות מרגמות 120 מ"מ. החל משעה 22.30 ב-16 במרס הפעילו הסורים הפגזה כבדה על הכוחות הנלחמים, קיבוץ עין-גב ועל רכס פוריה. חיילי גולני ביצעו את משימותיהם בשלמות, טיחורו וכבשו את הכפר והמוצב, אך הנסיגה, שבוצעה תחת הפגזה סורית רצופה, התעכבה בשל נסיונות רבים לחלץ ארבעה זחל"מים וטרקטור משדה-מוקשים מדרום לנוקייב. בלילה הופעלו 5 מטוסי "זוטוד" לשיתוק הארטילריה הסורית. בקרב נהרגו 7 חיילים ו-45 נפצעו. לסורים נהרגו 35 חיילים, ואחד נשבה.

בטחון שוטף

עיקרי מדיניות הבטחון של ישראל לאחר מבצע "קדש" היו שבירת הישגי מבצע "קדש" (ובכלל זה חופש שיט במצרי טיראן), פיתוח מתמיד וקיום כושר הרתעה והכרעה ומאבק יום-יומי (בטר"ש) על שמירת הריבונות הישראלית לאורך גבולות שביתת-הנשק (במיוחד לאורך הגבול הישראלי-סורי). הסורים התבצרו היטב לאורך קו הגבול, 77 ק"מ אורכו מתל-אל-קאדי בצפון ועד אל-חמה בדרום, בנו מערכת מצבים קדמיים ועורפיים, סללו דרך פטרולים, והחזיקו לאורך ה"קו הירוק" 15,000 חיילים וכן טנקים, תותחים ומרגמות. הם ניצלו את יתרונם בעוצמת-אש ובשליטה טופוגרפית, שהקנתה להם הרמה הסודית (רמת-הגולן), הפגינו יישובים ישראלים באש ארטילרית, צלצו באש מקלעים ונק"ל, התנכלו לשיט ולדיג בצפון-מזרח הכנרת וניסו למנוע בכוח עיבוד חקלאי של החלקות באזורים המפורזים. לוחמי חטיבת גולני עם כוחות נוספים של פיקוד צפון הגיבו במאמץ רצוף ומתמשך של פעילות מבצעית, סיורים, תצפיות, מארבים, סיוע לשמידה ביישובים ואבטחה צמודה לחקלאים. גולת הכותרת של פעילות הבטחון השוטף בעשור של שנות השישים (1957-1967) היו פעולות הגמול בתאופיק (1960) ובנוקייב (1962) ו"המאבק על המים" (1965-1966) כנגד מזימת הסורים להטות את מקודות הירדן.

פעילות מבצעית בעזה - האיזור בו נפל עמרם ז"ל

ברור היה שצריך "לעשות סדר" ברצועת עזה. ולאחר התלבטויות ממושכות הצליח צה"ל לפתח שיטות מבצעיות מאלפות ויוצאות דופן בשביל צבא סדיר. הוחלט להתמודד במחבלים בדרכיהם, בדרך הלחימה הקטנה.

השיטה התבססה על העקרונית הבאים: לצאת החוצה אל מחבלים. במקום לפעול בעיר קר בערים, לצאת אל השטחים הפתוחים. במקום לסגור שטחים - לנוע בתוכם. לחפש אחר המתב לים במטעים ובדיונות - במקום להמתין להתקפותיהם בערים. השטחים הפתוחים נתמלאו בחיילי צה"ל.

היציאה לשטחים הפתוחים לותה בהוראה נוספת: לרדת מן הדרכים הראשיות ולחפש אחר המחבלים. עיקרון זה חייב נוכחות בכל מקום, בו מניס בלתי צפויים וללא כל שיגרה. היתה זו "גדילה של צבא סדיר".

על מנת להבטיח את יכולת ההפתעה של היחידות, נקבע העיקרון השלישי: פעולה ביחידות קטנות (ארבעה חיילים ומפקד). כך במחנות הפלדטים וכך גם בעומק המטעים. יחידות אלה נדחפו למעשה לקרבות פנים אל פנים עם המחבלים. מצד חיילינו חייב הדבר הכרת השטח על בודיו. היה עליהם לדעת היכן עברו המחבלים, להכיר כל שביל ומעבר, להבחין מרחוק בין פועל למחבל ולזהות עקבות כגששים. היחידות שהו בשטח יום ולילה, ואנשיהן הפכו ללוחמי גדילה.

במקביל לפעולות במטעים ובפרדסים, הוגדרו הסוירים במחנות הפלדטים. גם הם ביחידות קטנות ורגילות. ואמנם, המחבלים פתחו במנוסה. בהתנגשויות אלה, של איש מול איש, נמלטו המחבלים על נפשם גם כשמטפסם עלה על מיספר אנשינו.

חטיבת "גולני" נקראה ליטול חלק גם במעמסה גיזרה זו: כל גדודי החטיבה ישבו, לחילופין, בעזה, והסתגלו במהירות לתעסוקה המבצעית החדשה, השונה לחלוטין מתעסוקה רגילה. "חתעסוקה הזו דרשה רמת מיומנות-פרט גבוהה מאד, בניגוד

לתעסוקה אחרת, שעיקרן דרש הסתמכות על צוותים, על משגרות. זה נבחנה העדאות של החייל העצמאיות שלו, יכולתו האישית במצבי מתח ולחץ. החייל נצרך לחקות את המחבל ולחזונו אליו בדרכו שלו. הוא היה צריך להתמודד בעצמו מלב פרדסים עוקים, והוא עשה זאת בצורה מעוררת בנדי" = שיצר אחד המפקדים.

— יונה גרובר, כיום חובבי-חיפה ולשעבר מן החברה של גזערה — על פיהודי
החיי של זכות של חאקי:

„זה לא אני — זה התחמשת השוחות...“

.. אני נזכר בבחור צעיר שבה לגזערה ועל כתפיו דרגות סג"מ. פרצוף חמוד של
ילד, שהסתכל עלינו, שתק רגע ואחר כך לקח אוויר ושאל: „האם זאת גזערה?“
זאת חיתה היכרותי הראשונה עם עמרם, אשר בא אלינו — לחינת מ"מ.
הוא היה שקט, חבר-למופת ושופע-עניין. מאחד שעליתי, זמן לא רב קודם-
שכן, מברית-המועצות, היה קורא לי „החבר של חרושצ'וב“, כך, למשל, אמר לי
כי לפני נזקייב הייתי קצין-תורן, ואינו עמרם מפקד-תורן. לפתע קיבלתי קריאה
ברמקול: „קצין תורן של בית-הספר מתבקש לעדות כחדר מפקד-תורן“. עליתי
למעלה וראיתי אותו יושב ליד שולחן ודף-נייר לבן בידו, לפני פקודות מלמעלה,
אמר, „עליך ועלי לארגן משיבת-סודים. מרגע זה עובר חסיקוד אליך. אינני
נראה איך החברים של חרושצ'וב יודעים לארגן משיבת-סודים...“

זכורים לי היטב ויכוחים בין קיבוצניקים ועירוניים — ואז עמרם היה אומד
(לפני שהייתי מספיק להוציא מל"א) | „יונה, אתה יכול להתוודע רק עם
חרושצ'וב על קולחוזים. לא איתי, אני קיבוצניק...“ משפיק בהחלט,
באטר באתי לגזערה, הייתי ממש עושה חדש והעברתי שני הינה שפופה
פגמלי. עמרם היה משקיע מזמנו החופשי על מנת לעזור לי להפיק שיעור זה או
אחר, שאותו הייתי צריך להעביר לפני החיילים. התיארוך שלו היה תמיד אהר:
„אני לא יכול להרשות לך עבטא טי במקום תי ועי במקום א' לפני האיילים,
זה מסוכן מדי...“

מה ששייך לפעולת-התגמול בנוקייב — אני יכול רק לעיין כי זכאנו למצאע
בעורה חפזה ביותר: ללא הוראות משפיקות ובלי ידיעה ברורה מה מחכה לנו
שם, קיבלנו מפני ענבל, המפקד של גזערה, איזה הנאות, ממזסה — הסבר על
השטח. עמרם שאל את אבן מה לקחת, וזה — לא ידע מה לענות בדיוק...

וכמו שחעסק חלך כך - אני זוכר שעמרם הכין את עצמו ואת קבוצת החבלה שלו היטב, ואף על פי שלא נלקחו כמויות רציניות של חומר למבצע, ביצע עם אנשיו את המוטל עליהם בצורה נהדרת.
.. הנסיגה בחזרה חיתה קשה מאוד - תחת הפגנה חזקה. השמייים היו בהירים כמו ביום, כי הסורים תלו הרבה פנסים והפגיו אותנו בלי סוף, כל הדרך. מדי פעם בפעם היה אחד הסמלים קורא: „שימו לב לפיצוצים של עמרם!" וזה היה מריץ קצת את ה„חברה". ואז, כשהיינו נזכרים בפיצוצים האדירים שלו, אשר הרעידו את הרמה הסורית (שאותם הפיק בצורתה האדיבה של התחמושת הסורית שאסף), היה הלב מתחמם ומצביהרות אף הוא מתרומם ומשתפר.

זמן רב אחרי המבצע היינו מזכירים לעמרם את הפיצוצים והוא היה מסמיק כנערה ביישנית ומתחנן ממש: „חברה, תפסיקו עם זה - זה לא אני עשיתי, אלא התחמושת הסורית!" - - -

- - - רס"ן יעקב אבן. איש חופית שליד כפר-חתיקן - על עמרם שמעל לחובה. מעבר לפקודה הנאמרת:

תגליש שהגיע באיחור...

.. זה היה, כמדומני, בשלהי 1960, או אולי ראשית 1961. תבורה גועשת של קצינים „טריים" הגיעה לביה"ס למ"כים בג'ערה, ועמרם בתוכה. שקט, עצור, וקצת פרוש מן הציבור, לא גרם טרדות ובתחילה - אף לא משך תשומת-לב, כביכול.

מאוחר בלילה, כשעברתי, להעיף מבט, במגורי-הקצינים, שמעתי להפתעתי מישוה השורק לו - ובמדויק - את הקונצרטו לאבוב של ציימארובה. סקרנותי נעורה (לא בכל יום שומעים זמירות כאלה ממגורי-הקצינים...) וזכנסתי. בתחילה נדמה היה לי כי אין בואי רצוי (לימים נתברר לי כי עמרם שקד לשמור על מידה של פרטיות, והיה רגיש ל„הסוגות-גבול" שכאלה) אך ציימארובה, ישתבח שמו, המיס קצת את הקרח. ובהמשכו של אותו לילה מצאתי בעמרם בן-שיח מרתק, ער ומאוד לא-ישטחי.

היכרותי עמו העמיקה משיצאנו לשביבת דימונה-ירוחם, להכנות מסעי-חוליות. ואלו שלושה על הקומאנדוקר: עמרם, הנחל, ואני. כשבוע ימים כמעט נשענו, בלא לרדת מן הרכב, ועדי-מהרה נתגזה עמרם בנוש מעורף וכסייר מאומן ובקני. הוא סיפר, פי בעת שהיה עוד סמל-מודיעין העה מעט בששח זה עפפו, במשך כלילה ויום. עתה, באור-יורה ובשיטתיות „נקס" בגנעוה את נקמתו השקטה, אך הנמרצת, פשהא מנווט אותנו כל אותו שבוע בלא שתעה אף פעם אחת. והאמינו לי: זה לא היה קל...

שירתנו לורך פרקי-זמן משותף בג'ערה, ואף השתתפנו יחד בקרב. אבל, התמונה הפהורה ביותר שנותרה הקוקה בוצרונני עד היום מעמרם - היא דווקא זו, של ערב בג'ערה. כן, היה זה ערב מדברי, כשרמדתו הצגומה דמונה בריכוז רב מלעל למטה הטופוגראפית, ידו משתעשעת ברצועת המצפן הפריזמאטי, ושפתותיו שורקות לחן, בהיסחיה-הדעת - אך בדיק קנאי - מלודיה עזוה, טרנס-סקסאשית...

כשחזרנו מן המדבר נשעה עמרם לקורסי-החבלה. ולא הרבה לאחר חזרתו מן הקורס, נערפה פעולת-התגמול בנאקייב, בה נמנה עם הצוח שלי. כשיצאנו מג'ערה לפעולה, לא ידענו כעל מה המשימה שלפנינו ומא השם

האמצעים הדרושים. כל מה שנאמר לנו, סתמית, חיה – כי עלינו להגיע ליבנאל.
נחלי-הקרב חיה חפז מאוד. חוריתי לעמרם לקחת עמו כן וכך „חברה“, בונגאר
לורים, וקצת חוטרינסקי (על כל צרה שלא תבוא). וכן עשה.
ביבנאל תסבירו מוטה ובני כי צריך לטחר את הכפר נוקיוב ולסוצץ את
הבניין הצבאי שממערבו. לא חיינו מוכנים לכך. אלא שלא היה כבר זמן
להשיג חומרי-חבלה נוספים. הצענו זה בזה, תחילה בדאגה, ואחר – בחיוך.
ברור היה כי נאלץ להסתדר עם מה שיש.
מילא, התחלנו לנוע – – –

בדרך למוצב עלה הכוח על מארב סורי מטווח של 100 או 150 מטר. הכוח
שלנו הסתער באיגוף והשמיד את המארב. לקראת תום החסתערות ראיתי לצדי
את עמרם, שאף כי היה עמוס כהלכה, ואף שלא היה זה, בעצם, מתפקידו
להתגבר על מארבים – לא ויתר, ורץ קדימה. בתחקיר שנערך, אחרי הפעולה,
נתברר כי טוב שעשה כן. אף כי, כאמור, פעל על דעתו שלו בלבד.
עם הכניסה לנוקייב החלה פעולת הטיהור וחילופי יריות הידהדו בין חלקיו
השונים של הכפר. על פי פקודתו של בני, התפצלנו לכוחות-מישנה – כמתוכנן –
כשכל מפקד-כוח מוביל את אנשיו לאותו חלק של הכפר, שהוקצה לו.
עמרם התעלם מן האש, טיפס למקום גבוה וזיהה את הבית „שלו“. מיד
הודיע לי בצעקה כי הוא פונה לשם, קרא לשלושת חבלניו – ונעלם.
הוא שהה בבית זמן רב, ומשך אליו אש כבדה מן המוצב „ישב“ מעל.
כולנו ראינו את הגיצים והניצוצות שניתזו מגג-הבית שעה שהצוררות פגעו בו
מלמעלה (ואגב, זה הקל בהרבה את מצבו של שאר הכוח, שהאש הכבדה הוסטה
ממנו והלאה).

אינני יודע אילו תחבולות חיבל עם מעט החומר שבידיו. אבל, כשיצא וצעק
„ פו צץ!“ – נמחק הבניין ולא נותרה בו אבן על אבן – – –
מיד לאחר-מכן נקראנו אל המוצב, לסייע לסיירת, וגם בפרק זה של הלחימה
השתתף עמרם, כמו תמיד. בגמר הטיהור היתה על הסיירת לפוצץ את מצודות
האויב שעל היעד, אך יחידה זו סבלה אבידות רבות, וחלק מן הנפגעים כבר
פונה, כשעמו חלק נכבד מחומרי-הנפץ ואמצעי-החבלה.
אנו נסוגנו, אך עמרם ביקש – וקיבל – אישור להישאר ולנסות לפוצץ
את הבונקרים עם החומרים שנתרו, הוא נשאר, ריכז את כל החומרים שמצא
אצל הסיירת, ואחרי-כך משך ארגזי-תחמושת של הסורים ובאמצעותם פוצץ את
הבונקרים.

בבית-הספר לקצינים מלמדים כי קצין טוב צריך שתהיה לו „תושייה“,
האמת היא, כי זוהי תכונה מורכבת. מרליביה, דדעתי, חס: אומץ-לב, שכל
הישר, והיכולת למצוא פתרון בלתי-קונצנציונאלי (ומהיר) בגעים קריטיים.
במדריך, מצאתי שקשה להסביר את התכונה הזאת לחניכים. אך דומני כי קל לי
כעת להדגים אותה: התנהגותו של עמרם בקרב על נוקייב היתה דוגמה
ומופת למה שקוראים אצלנו, בעה"ל: תושייה.

לאחד הפעולה רצה מפקד-החטיבה לדעת מה בעניין צינים לשבח.
עמרם הביע התנגדות למתן צינים לשבח לקצינים. דדעתי, מניע צדיק
עבוד מעשה שמעל למילוי-החובה ומעט לו. ואילו לצדי קצין – כך אמר –
אין תחום שהוא מעל לחובה, או מעצר לה.

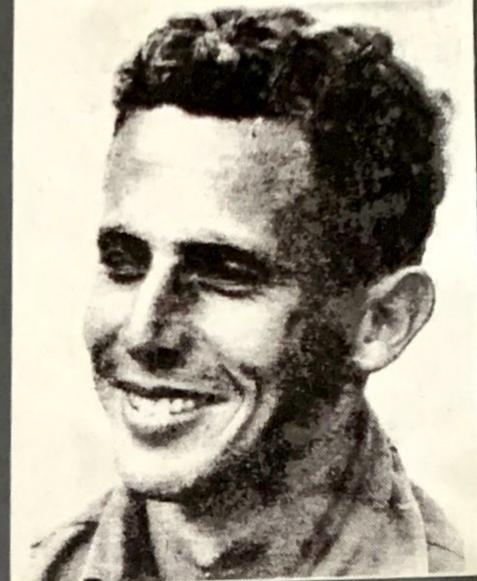
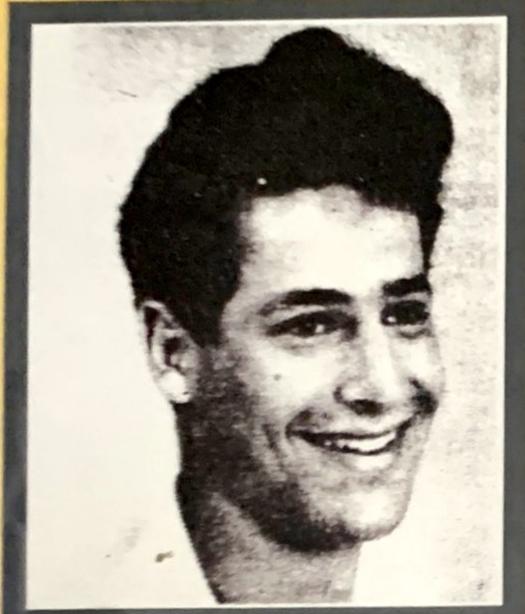
אף-על-פי-כן –

אף-על-פי-כן ולה עמרם לצל"ש דווקא.

היה זה בתום מלחמת ששת הימים, אלא שבמקומו קיבלוהו – הזריז...

עמרם בן חורין ז"ל

יוחנן בן חורין ז"ל

שני אחים מכפר מנחם שנמלו באותו היום -
יומה השני של מלחמת ששת-הימים -
האחד בעזה והשני באום-כתף

כרת

סמל זמורה ב' כרמון / א / 436 019

המכון המרכזי - קדושת עמק 1961
 קריסטלני - חמון 1961
 סיונים - ורנון 1961
 קלעי חייב - אוקטוב 1960
 קלעי כרמל - ורנון 1961
 קרית - ויקטור 1961

הוצא בידים

כנס - ויקטור 1961
 סמל זמורה א' 1961
 סמל 1962

שחזור אבן 1961

פיקוד איתור איתוריים -

נסע

מסלול 3 2424

סמל זמורה א'

מסלול 3 2424

מסלול 3 2424

מסלול 3 2424

מס' 67
 מס' 2541
 מס' 240-21
 מס' 67

למשרד
 מר יחידה בן הורדון
 קבוץ כפר הנוה
 1.7.72

מ.מ.

חנדון מס' 22 או"מ 67

1. לבקשתך, חנני לציין בסדורותיהם של המבקשים אשר ברחו סדורותיהם בסכמבר-1-

- א. גל"ם אדם יקוהיאל - רח' בויבו 12, זבלה
- ב. סא"ל אלבק שמואל - רח' ברב קוק 3, זרם זבן
- ג. סא"ל בנדל גרפון - רח' שמר 37, זבלה - מ"א

2. לצערנו לא ניתן להעביר אליך הקפד בתפקידים האישיים של סני הבניה ז"ל, אולם הצלחנו לברר חלק מהתפקידים אותם הונך מבקש לדעת דמנני מצייבנס-1-

א. סגן עמדת בן-הורדון ז"ל *מ"א 11*
 קורסים לעבר (1) *מ"א 11*

(א)	קורס מכ"ים - במאי 59
(ב)	" " סיידים - בינואר 60
(ג)	" קציני הי"ר - באוקטובר 60
(ד)	" קציני חבלה - באפריל 61
(ה)	" צניחה - באוקטובר 61

(2) הפלגות בדרגה

(א)	רב"ט - 15	אוקטובר 59
(ב)	סג"ט - 30	מרס 61
(ג)	סגן - 30	מרס 62

ב. סגל יוחנן בן-הורדון ז"ל
 קורסים שעבר (1) *מ"א 11*

(א)	קורס מכ"ים בני המקום - 64
(ב)	" אפון גופני - 64
(ג)	" צניחה - 64
(ד)	" מפ"ים מדינת - 64

(2) הפלגות בדרגה

(א)	רב"ט - 64	יוני
(ב)	סגל - 65	מרס

3. לצבי בקשתך לקבל מרשים על העמדה והגדרה של המבקשים שלהם לא נוהל לצערנו לשמקל לך. חננו מצייבנס לעזרה לשמקליתם אישים ולבקש לטהור מהם הגדרות.

4. חילוני יודקים וע"מ איבנו יפוליים למה לך שחזרה של מ"א 11 שמקל לך שמקליתם של המבקשים ושחזריתם בהם נכריתם שמה חנני, יתכן שהמבקשים אליהם חסנה יוכלו לעזור לך.

5. די' אמ"מ האלוף א"ל יזא לאחזרה לח"ל דנתקסתי על"מ"ר לחטיב לפנייתך, נפיתתי לשמקל לך סדרת המרשים שיתכן ואולי תקרה שמעור בהם. מי יתן ולא תזכמנו לראבה עוד.

יום עיון למגדלי כותנה

מוקדש לזכר האחים
עמרם ויוחנן בן-חורין ז"ל
בני כפר-מנחם
שנפלו במלחמת ששת הימים

הנך מוזמן לכנס
סיכום עונת הכותנה
לאזור לכיש - לשנת 1983

שיתקיים ביום ראשון, כ"ג אדר א' תשד"מ
26.2.84, בבית הננים-בכפר-מנחם
החל משעה 8.15 בבוקר

החברים מתבקשים לדייק
הנהלת האולם מבקשת לבוא בלבוש הולם.

יִזְכֹּר

יִזְכֹּר עִם יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנָיו וּבְנוֹתָיו
אֲשֶׁר חָרְפוּ נַפְשָׁם בְּמַאֲבָק עַל הַמְּדִינָה בַּדֶּרֶךְ
וְאֶת חֵילֵי צָבָא-הַגְּנָה-לְיִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר נָפְלוּ בְּמִלְחָמוֹת יִשְׂרָאֵל.

יִזְכֹּר יִשְׂרָאֵל וְיִתְפָּרֵךְ בְּזִרְעוֹ
וְיֵאָבֵל עַל זֵיו הָעֲלוּמִים וְחֻמַּדַּת הַגְּבוּרָה
וְקִדְשַׁת הַרְצוֹן וּמְסִירוֹת הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר נִסְפוּ בְּמַעֲרָכוֹת הַכְּבִדּוֹת.

יְהִיו גְּבוּרֵי הַדְּרוֹר וְהַנְּצַחֵן
הַנְּאֻמָּנִים וְהַאֲמִיצִים
חַתוּמֵי בִלְב יִשְׂרָאֵל לְדוֹר דוֹר.

אלה שקמו מול אש
אלה שרצו בראש
כל שהיו ואינם -
עוד ישנם.

הם ישנם בליבם של כולם
הם ישנם ויהיו לעולם
בחיוך הנפלא
בצרורות המקלע
בשתיקה ובבכי החם.

שום זיכרון לא יסלח
שום שיכחה לא תמחוק
שום אהבה לא תגליד עם הזמן.

אלה שכאן לא ידעו שוב
אם לשתוק או לצעוק,
רק השתיקות צועקות מעצמן
הם ישנם בליבם של כולם
הם ישנם ויהיו לעולם
בחיוך הנפלא,
בצרורות המקלע
בשתיקה ובבכי החם.

הו לא אוכל לשכוח
את גופך נח ללא חיים
לא, לא אוכל לברוח
אלוהים אין פה רחמים.

הו אילו רק יכולתי ללכת
ולמות במותך
הו, אילו רק היה בי האומץ
או הייתי איתך.

הוא לא אשמח אף פעם
במקומך לא יהיה שני
לא, לא יהיה שוב טעם
הלוואי מתתי אני.

כמו אבן מתגלגלת
לא אמצא פשר לחיי
הו, דרך מקוללת
מי יבוא קץ לייסורי.

— יונה גרובר, כיום תושב-חיפה ולשעבר מן ה"חברה" של ג'וערה — על פירורי-
הווי, על זוטות של האקי:

"זה לא אני — זה התחמושת הסורית..."

.. אני נזכר בבחור צעיר שבא לג'וערה ועל כתפיו דרגות סג"מ. פרצוף חמוד של
ילד, שהסתכל עלינו, שתק רגע ואחר-כך לקח אוויר ושאל: "האם זאת ג'וערה?"
זאת היתה היכרותי הראשונה עם עמרם, אשר בא אלינו — להיות מ"מ.
הוא היה שקט, חבר-למופת ושופע-עניין. מאחר שעליתי, זמן לא רב קודם-
לכן, מברית-המועצות, היה קורא לי, "החבר של חרושצ'וב". כך, למשל, זכור לי
כי לפני נוקיב הייתי קצין-תורן, ואילו עמרם מפקד-תורן. לפתע קיבלתי קריאה
ברמקול: "קצין תורן של בית-הספר מתבקש לעלות לחדר מפקד-תורן". עליתי
למעלה וראיתי אותו יושב ליד שולחן ודף-נייר לבן בידו. "לפי פקודות מלמעלה",
אמר, "עליך ועלי לארגן מסיבת-פורים. מרגע זה עובר הפיקוד אליך. אינו
נראה איך החברים של חרושצ'וב יודעים לארגן מסיבת-פורים..."
זכורים לי היטב ויכוחים בין קיבוצניקים ועירוניים — ואז עמרם היה אומר
(לפני שהייתי מספיק להוציא מלה): "יונה, אתה יכול להתווכח רק עם
חרושצ'וב על קולחוזים. לא איתי, אני קיבוצניק..." מספיק בהחלט.
כאשר באתי לג'וערה, הייתי ממש עולה חדש והעברית שלי היתה שפופה
לגמרי. עמרם היה משקיע מזמנו החופשי על מנת לעזור לי להכין שיעור זה או
אחר, שאותו הייתי צריך להעביר לפני החיילים. התירוץ שלו היה תמיד אחד:
"אני לא יכול להרשות לך לבטא ט' במקום ת' וע' במקום א' לפני החיילים.
זה מסוכן מדי..."

מה ששייך לפעולת-התגמול בנוקייב — אני יכול רק לציין כי יצאנו למבצע
בצורה חפוזה ביותר: ללא הוראות מספיקות ובלי ידיעה ברורה מה מחכה לנו
שם. קיבלנו מבני ענבר, המפקד של ג'וערה, איזה הנחיות, ממז'טה — הסבר על
השטח. עמרם שאל את אבן מה לקחת, וזה — לא ידע מה לענות בדיוק...

וכמו שהעסק הלך כך — אני זוכר שעמרם הכין את עצמו ואת קבוצת החבלה שלו היטב, ואף על פי שלא נלקחו כמויות רציניות של חומר למבצע, ביצע עם אנשיו את המוטל עליהם בצורה נהדרת.

.. הנסיגה בחזרה היתה קשה מאוד — תחת הפגזה חזקה. השמיים היו בהירים כמו ביום, כי הסורים תלו הרבה פנסים והפגזו אותנו בלי סוף, כל הדרך. מדי פעם בפעם היה אחד הסמלים קורא: „שימו לב לפיצוצים של עמרם!“ וזה היה מריץ קצת את ה„חברה“. ואז, כשהיינו נזכרים בפיצוצים האדירים שלו, אשר הרעידו את הרמה הסורית (שאותם הפיק בעזרתה האדיבה של התחמושת הסורית שאסף), היה הלב מתחמם ומצב־הרוח אף הוא מתרומם ומשתפר.

זמן רב אחרי המבצע היינו מזכירים לעמרם את הפיצוצים והוא היה מסמיק כנערה ביישנית ומתחנן ממש: „חברה, תפסיקו עם זה — זה לא אני עשיתי, אלא התחמושת הסורית“ — — —

— רס"ן יעקב אבן, איש חופית שליד כפר־יתקין — על עמרם שמעל לחובה, מעבר לפקודה הנאמרת:

הצל"ש שהגיע באיחור...

.. זה היה, כמדומני, בשלהי 1960, או אולי ראשית 1961. חבורה גועשת של קצינים „טריים“ הגיעה לביה"ס למ"כים בג'וערה, ועמרם בתוכה. שקט, עצור, וקצת פרוש מן הציבור, לא גרם טרדות ובתחילה — אף לא משך תשומת־לב, כביכול.

מאוחר בלילה, כשעברתי, להעיף מבט, במגורי־הקצינים, שמעתי להפתעתי מישהו השורק לו — ובמדויק — את הקונצ'רטו לאבוב של צ'ימארוזה. סקרנותי נעורה (לא בכל יום שומעים זמירות כאלה ממגורי־הקצינים...) ונכנסתי. בתחילה נדמה היה לי כי אין בואי רצוי (לימים נתברר לי כי עמרם שקד לשמור על מידה של פרטיות, והיה רגיש ל„הסגות־גבול“ שכאלה) אך צ'ימארוזה, ישתבח שמו, המיס קצת את הקרח. ובהמשכו של אותו לילה מצאתי בעמרם בן־שיח מרתק, ער ומאוד לא־שטחי.

היכרותי עמו העמיקה משיצאנו לסביבות דימונה—ירוחם, להכנת מסעי־חוליות. ואנו שלושה על הקומאנדקר: עמרם, הנהג, ואני. כשבוע ימים כמעט נסענו, בלא לרדת מן הרכב, ועד־מהרה נתגלה עמרם כנווט מעולה וכסייר מאומן ובקי. הוא סיפר, כי בעת שהיה עוד סמל־מודיעין תעה פעם בשטח זה עצמו, במשך כלילה ויום. עתה, באורך־רוח ובשיטתיות „נקם“ בגבעות את נקמתו השקטה, אך הנמרצת, כשהוא מנווט אותנו כל אותו שבוע בלא שתעה אף פעם אחת. והאמינו לי: זה לא היה קל...

שירתנו עוד פרק־זמן משותף בג'וערה, ואף השתתפנו יחד בקרב. אבל, התמונה הבהירה ביותר שנותרה חקוקה בזכרוני עד היום מעמרם — היא דווקא זו, של ערב במדבר. כן, היה זה ערב מדברי, כשדמותו הצנומה רכונה בריכוז רב מעל למפה הטופוגראפית, ידו משתעשעת ברצועת המצפן הפריזמאטי, ושפתותיו שורקות להן, בהיסח־הדעת — אך בדיוק קנאי — מלודיה ענוגה, טרום־קלאסית...

כשחזרנו מן המדבר נשלח עמרם לקורס־חבלה. ולא הרבה לאחר חזרתו מן הקורס, נערכה פעולת־התגמול בנוקייב, בה נמנה עם הכוח שלי. כשיצאנו מג'וערה לפעולה, לא ידענו כלל מה המשימה שלפנינו ומה הם

האמצעים הדרושים. כל מה שנאמר לנו, סתמית, היה — כי עלינו להגיע ליבנאל. נוהל-הקרב היה חפוז מאוד. הוריתי לעמרם לקחת עמו כך וכך „חברה“, בונגא-זורים, וקצת חומרי-נפץ (על כל צרה שלא תבוא). וכן עשה.

ביבנאל הסבירו מוטה ובני כי צריך לטהר את הכפר נוקיב ולפוצץ את הבניין הצבאי שממערבו. לא היינו מוכנים לכך. אלא שלא היה כבר זמן להשיג חומרי-חבלה נוספים. הצצנו זה בזה, תחילה בדאגה, ואחר — בחיך. ברור היה כי נאלץ להסתדר עם מה שיש.

מילא, התחלנו לנוע — — —

בדרך למוצב עלה הכוח על מארב סורי מטווח של 100 או 150 מטר. הכוח שלנו הסתער באיגוף והשמיד את המארב. לקראת תום ההסתערות ראיתי לצדי את עמרם, שאף כי היה עמוס כהלכה, ואף שלא היה זה, בעצם, מתפקידו להתגבר על מארבים — לא ויתר, ורץ קדימה. בתחקיר שנערך, אחרי הפעולה, נתברר כי טוב שעשה כן. אף כי, כאמור, פעל על דעתו שלו בלבד.

עם הכניסה לנוקייב החלה פעולת הטיהור וחילופי יריות הידהדו בין חלקיו השונים של הכפר. על פי פקודתו של בני, התפצלנו לכוחות-מישנה — כמתוכנן — כשכל מפקד-כוח מוביל את אנשיו לאותו חלק של הכפר, שהוקצה לו. עמרם התעלם מן האש, טיפס למקום גבוה וזיחה את הבית „שלו“. מיד הודיע לי בצעקה כי הוא פונה לשם, קרא לשלושת חבלניו — ונעלם.

הוא שהה בבית זמן רב, ומשך אליו אש כבדה מן המוצב ש„ישב“ מעל. כולנו ראינו את הגיצים והניצוצות שניתזו מגג-הבית שעה שהצרות פגעו בו מלמעלה (ואגב, זה הקל בהרבה את מצבו של שאר הכוח, שהאש הכבדה הוסטה ממנו והלאה).

אינני יודע אילו תחבולות חיבל עם מעט החומר שבידיו. אבל, כשיצא וצעק „פוצץ!“ — נמחק הבניין ולא נותרה בו אבן על אבן — — —

מיד לאחר-מכן נקראנו אל המוצב, לסייע לסיירת, וגם בפרק זה של הלחימה השתתף עמרם. כמו תמיד. בגמר הטיהור היתה על הסיירת לפוצץ את מצדיות האויב שעל היעד. אך יחידה זו סבלה אבידות רבות, וחלק מן הנפגעים כבר פונה, כשעמו חלק נכבד מחומרי-הנפץ ואמצעי-החבלה.

אנו נסוגנו. אך עמרם ביקש — וקיבל — אישור להישאר ולנסות לפוצץ את הבונקרים עם החומרים שנתרו. הוא נשאר, ריכז את כל החומרים שמצא אצל הסיירת, ואחר-כך משך ארגזי-תחמושת של הסורים ובאמצעותם פוצץ את הבונקרים.

בבית-הספר לקצינים מלמדים כי קצין טוב צריך שתהיה לו „תושיה“. האמת היא, כי זוהי תכונה מורכבת. מרכיביה, לדעתי, הם: אומץ-לב, שכל-הישר, והיכולת למצוא פתרון בלתי-קונבנציונאלי (ומהיר!) ברגעים קריטיים. כמדריך, מצאתי שקשה להסביר את התכונה הזאת לחניכים. אך דומני כי קל לי כעת להדגים אותה: התנהגותו של עמרם בקרב על נוקייב היתה דוגמה ומופת למה שקוראים אצלנו, בצה"ל: תושיה.

לאחר הפעולה רצה מפקד-החטיבה לדעת מה בעניין ציונים לשבח. עמרם הביע התנגדות למתן ציונים לשבח לקצינים. לדבריו, מגיע צל"ש עבור מעשה שמעל למילוי-החובה ומעבר לו. ואילו לגבי קצין — כך אמר — אין תחום שהוא מעל לחובה, או מעבר לה.

אף-על-פי-כן —

אף-על-פי-כן זכה עמרם לצל"ש דווקא.

היה זה בתום מלחמת ששת הימים, אלא שבמקומו קיבלוהו — הוריו...

שניים שחזרו - ושניים שלא חזרו

דגלים מתנופפים בקיבוץ כפר-מנחם. אחד אדום. אחד כחול-לבן. והפרצופים מחוייכים, מכירים תודה לכל : לגורל, שהחזיר להם את שני בניהם, אילן וגדי. לצה"ל, שהביאם בסוד העניינים ועשה אף מעבר למצופה לחזק את לבם בימים הקשים, אפילו למצרים, שנהגו בשבויים מידה של הגינות.

בקבוקי המשקה החריף בדירתם של ראובק'ה ולידה אגוזי מתרוקנים בקצב. קוניאק ווישניאק, סוגים של ליקרים ויינות וכוסות, שבקושי מספיקים לרחוץ במטבחון הקטן. ועוגות ססגוניות, שקצפת לבנה וחומה עליהן. ומיני חטיפים זלילים, מלוחים וחמוצים, שסוללים למשקה הצובטני דרכים בנרון. עכשיו כבר טוב. עכשיו כבר רווח. כבר מעט שקט. ואפשר כבר קצת לנוח. בימים הראשונים מאז שחזר אילן מן השב היו ההמונים מתפרצים אל הדירה הקטנה, בוקר, צהריים, ערב ולילה. וכאשר היו שני החדרונים נדחסים עד תום. ראש-אל-ראש, גוף-אל-גוף, גוש צמוד ומלוכד שאין לחדור אליו ואין לצאת ממנו, היו הצובאים על הפתחים פורצים את החלונות ונוטים צוואריים עטויי סוודרים פנימה. לשמוע מלה מאילו.

עמרם ויוחנן בן חורין — שני אחים מכפר-מנחם.
שניהם נפלו באותו יום — יומה השני של מלחמת ששת הימים,
בעזה ובאום-כתף.
כאשר קראו לתקוה, אמם של האחים, לחדר המזכירות, תבעה :
„תדברו, תגידו! מי משניהם חברים! יש לי שניים במלחמה,
חברים! מי משניהם!!
שניהם.

קטנות: "ניצחנו!" שהמצרים לא יבחינו. שלא יקרעו את הבשורה הגדולה.

חג בכפר-מנחם. פסטיבל של עליצות ונפשות מתרוננות. לבבות חמים רוגשים ועולים על גדותיהם ומשתפכים. ראובק'ה אגוזי, מרכז המשק, שבנו אילן חזר עתה מהשבי, האמין כל העת. ששני בניו — אילן איש הקומנדו הימי ושלמה טייס המייראז' — יחזרו מן המלחמה בריאים ושלמים.

לא אמונה, שיש לה על מה להתבסס. אמונה שבלב. כך האמין כשהיה בן חמש-עשרה, לפני ארבעים שנה, אולי יותר. ביקש אבא להספיג את נפשו "אידישקייט", כשראה אותו מתרחק מכורה-המחצבת וחוטא ברעיונות זרים בתנועת השומרי-הצעיר, בעירונית ספצקין, שליד גרודנו בפולין — ושילח אותו לשיבת מיר, שליד ברנוביץ'.

על אפו ועל חמתו נסע לשם, יחד עם חבר מן העירונית, מוטי שמו. פגשו שם את ה"מוסרניקים" משיבת סלובודקה וכמה שניסו להתרועע עמם ולהתגודד במחיצתם, היתה תהום פעורה ביניהם. מה הללו מלעיטים אותם בתורת האמונה — ראובק'ה ומוטי נאחזים בכמירתם, שכבר הלעיטום אפיקורסות עד גודש.

היו ראובק'ה ומוטי מפילים את תחינתם לפני אבותיהם — בכתב — ולפני ראש הישיבה — בעל-פה — שיתנו להם להוצאות הדרך, שאינם חפצים להישאר בישיבה ונפשם יוצאת אל חבריהם בתנועה. זה וגם זה הקשיחו את לבם.

נמנו ונמרו ערב אחד, ספק ברצינות ספק בלצון, להעמיד במבחן את תורתם של ה"מוסרניקים": להאמין, בלילה ארזו את חפציהם ומזוודותיהם. שוב לא עצמו עין מחמת ההתרגשות בבוקר הלכו אצל ראש-הישיבה, כורעים תחת נטל מטלטליהם. אמרו לו, שהחליטו לנסוע הביתה. שאל: כיצד, ופרוטה אין לכם? השיבו: בכוח האמונה, שהאמנו כל הלילה. שבבוקר ניסע הביתה. הלך ראש הישיבה ונתן להם מעות לצורכי-הדרך. הגיעו

לראות אותו. המשפחה הגדולה של הקיבוץ, שרק תן לה הזדמנויות. ותוכיח שטרם נס ליחה.

וילדים קטנים באו. חתומי-תום. איש לא התייצב בדרכם. מבוגרים נדחקו מפניהם, להניח להם לנגוע בגיבור שלהם. לשמוח במחיצתו. היה שם גם הילד מכיתה ב'. בן שבע שנים ועוד משהו. מיום שנסתיימה המלחמה ובשורת נפילתם של אילן וגדי בשבי המצרים הילכה קדרות על המשק, נדה מנוחתו. חדל לשתף את עצמו בשמחת הזאטוטים. היה מתרחק מחברת הילדים. לא הצביע. לא דיבר. כל שביקשו לתהות על התמורה — מיאן לשתפם בעולם דאגותיו. אחר-כך נתרצה להם והשיח את מועקתו: "אם אילן וגדי נמצאים בשבי של המצרים, בטח הם לא יודעים איזה נצחון גדול היה לנו במלחמה ובטח המצרים מספרים להם בלופים והם יהיו עצובים ולא יהיה להם כוח לחכות עד שישחררו אותם".

הכל כתבו אל אילן וגדי. ילדים מכתה א' ציירו להם את המלה שלום, באותיות גדולות-גדולות, עגולות-עגולות. תלמידי כיתה ב' עמלו שעות רצופות, רגשות וחוויות, לספר להם על המתרחש במשק: מה נתחדש בלול ואיך הצמחים מתפתחים ומה שלומם של הכלבים. מבוגרים שבמוסד התיכוני חדלו להתבייש ברגשותם, והרעיפו עליהם מאהבתם ומדאגתם.

רק הילד מכתה ב' לא כתב. וכי מה יכתוב? יספר להם בגלוי על נצחון ישראל? המצרים יקראו את המכתב ולא ימסרוהו לאילן ולגדי. ירמוז להם — אפשר שאינם נרמזים.

כאשר חזרו אילן וגדי משביים, נשאו אתם באמתחתם גם את מכתבו המאוחר של הילד מכתה ב'. נטלו את הילד בזרועות הגבריות שלהם ולחשו באוזנו — כמנותקי סוד, שבינו לבינם — מלה אחת: תודה.

על המעטפה הדביק הילד בול. אולם רק כדי מחציתו הצמידו אל הנייר. וכתב מתחת למחצית הבלתי דבוקה, באותיות קטנות-

חיזקו זה את ידה של זו — באמונתם. למחרת בבוקר חזרה האם אל נציג הצלב האדום ותבעה פירושים. סיפר לה. שאילן נפצע ואושפז בבית-חולים באלכסנדריה, לכן לא נפגש עמו ולא נטל מידו דבר.

שוב האמינו. שירפא לו. שהמצרים לא יתנכלו לו בעת מצוקתו. שיניחו לו לאזור כוח. עם נקוף עשרה ימים בא נציג הצלב האדום למלא את הבטחתו. הביא עמו מכתב מאילן: הצלב האדום — נפלא. הטיפול — טוב. הולך ומבריא. אולי מפני שהאמינו? אולי.

הילדים כתבו. אחד: מה אתם עושים קונצים? תפתחו את הדלת ותצאו. מספיק. אחד: אתם חושבים, שיש לנו כוח לדאוג לכם כל-כך הרבה? אחד: לא מספיק שנלחמתם והייתם בסכנות, עוד מחזיקים אתכם בכלא? אחר-כך שוחרר גדי, ושחררו של אילן נתעכב בגלל הסערות. כתב ילד אל אילן: „מה זה? המצרים לא מבינים, שאתם שניכם ממשק אחד, ושאי-אפשר שלא תהיו יחד? הלא הם בטח יודעים, שפה הילדים חיכו לשניכם, אז מה הם עושים?”

פעמים ציווה המפקד על הטייס שלמה לנסוע הביתה ללא דיחוי. פעם — על הקרקע. פעם — באויר. ובין שתי הפעמים היו חייו של הטייס תלויים לו מנגד, אחוזים על בלימה רופפת. פעם ציוו עליו לנסוע הביתה בסערת הקרבות האחרונה, ברמה הסורית, על סף הנצחון ממש. חזר שלמה מניחתו האחרונה — ומפקדו המתין במסלול הנחיתה. „סע הביתה, שלמה, סע עכשיו. אחיך נפל בשבי.”

אחר-כך היה הבן הצעיר פוקד את הוריו בקיבוץ יותר ממה שהתרגל בימים כתיקנם ויחד עם — האמין.

באה השבת הלוהטת בתעלת-סואץ. הדממה פינתה את מקומה לפצפוצי התותחים והמטוסים. אש קטלנית זרמה משני עברי

לעיירתם הקטנה בערב ליל-סדר-של-פסח והוריהם המופתעים ביטלו את רצונם מפני שלהם.

כה האמין ראובק'ה אמונה עמוקה, ששני בניו ישובו הביתה, שהאציל מזו „האמונה הסלובודקאית” על רעייתו לידה. כך כאשר אילן בא לביקור חפוז ביום העצמאות. כך כאשר אמר שלום בטלפון מנחפה. כך כאשר המיראז'ניק הצעיר שלמה חמק בארבעה ביוני, בשתיס-עשרה בלילה, לתוך דירת הוריו, להיפרד.

בבוקר החמישה ביוני, כאשר קריין הרדיו פיזר בקולו השיגרת עננים כבדים של ספיקות, ידעו ראובק'ה ולידה, כי שני בנים יש להם במלחמה: בקומנדו הימי ובחיל-האוויר. והם האמינו. גם כאשר הגיעו ביום ששי, עשרה ביוני, קציני חיל-הים וסיפרו, שאילן נפל בשבי המצרים — האמינו. יום ששי של בין ערביים — מן השעות היפות בחיי המשק. היו ראובק'ה ולידה ובתם מירה מוכנסים בביתם הנאה. מתענגים על עתונות-של-שבת, מתקינים את עצמם לקראת ארוחת ליל-שבת.

באו הקצינים — קיבלום בסבר-פנים יפות והיו מנסים לדחוק את הדאגה מהם והלאה, כאילו אפשר להניסה. פעמים הרבה שינו ראובק'ה באוזני בני משפחתו. שאם יש לך שני בנים יחידות קרביות — אי-אפשר לחיות יום אחד, אם אינך נמלט מן הדאגה.

הלך ראובק'ה אצל אנשי הצלב האדום. לא שבע נחת. אף-על-פי שהאמין, נתאווה שאמונתו הגדולה תהיה נסמכת אצל סימניי ימים מצידו של אילן. את כתב ידו רצה לראות. דרישת-שלום יזיה השתוקק לשמוע. נפגשו עם בואזר, נציג הצלב האדום. יזיה אדיב והתהלך עמם בנעימות, אף-על-פי שנאלץ להכזיבם: בוא, מקאהיר הוא בא. הביא עמו מכתבים ופריסות שלום — אחרים. לא לראובק'ה וללידה, כי בנם שלהם — נמצא באלכסנדריה. סתם ולא פירש. חזרו אל הקיבוץ וכל אותו לילה

כזאת. בלתי נתפשת. שאין משיגים אותה ואין מסיגים אותה. שהיא העולם כולו, מראשית ועד אחרית. שהיא תמידית ונצחית. שהכל מתבטל מפניה. שהיא שרירה וקיימת כל היממה כולה וכל היממות כולן. שעשרים וארבע השעות שבמעת-לעת צרות בשבילה. שהיא שתלטנית ואכזרית ואינה יודעת פשרות. שאינה נכנעת אף במחיצתה של השמחה. מתי התחילה ההתמודדות הזאת, הנוראה מכל ההתמודדויות? היכן ניצבת ערישתה?

מזמן. רחוק-רחוק. כבר יותר משבעה חודשים. כבר נצח. באותה שבת של עשרה ביוני? אולי. תקוה הכינה עוגות ליום הולדתו של הילד הקטן במשפחה, ברוך. והידיים לא נשמעו. היתה מערבת מין בשאינו מינו. טורפת ביצים ומגלגלת בצקים — ואין מלאכתה צולחת. עדיין לא שמעה דבר על בניה עמרם ויוחנן. רק יודעת, ששניהם משרתים ביחידות קרביות מובהקות. ומכירה את מזגם, שילכו ראשונים לתוך האש. ביקשה מברוך, שידחו את חגיגתו. סירב. והיא — את נפשה אינה יודעת.

אולי למחרת, ביום א' הראשון שלאחר המלחמה? אולי. היתה חוטפת את האפרקסת במרכזיה, מקום עבודתה, כל עת שנצטללה. שמה עמרם? אולי יוחנן? רק דרישת-שלום. רק מלה אחת. רק: ראיתי אותו. הוא בסדר. לוא, פחות. רק: שמעתי עליהם.

„את המזכיר בבקשה“. קול-של-מתכת. מי זה? מה הוא רוצה? האלו... מי שם?... מי מדבר?... הפרעות. היא מעתיקה את השיחה לחדרו של המזכיר. שקט. אין טלפונים. המכשיר נח. רק עוד צלצל קצר אחד. חוטפת. „תקוה, הכנסי בבקשה, לחדר המזכירות“. קול רך. קטיפה. מדוע? מישהו נפצע. בטח שמישהו נפצע. מי? עמרם? יוחנן?

פרצופים חתומים. העיניים מתחמקות מפני שלה. קלסטרים חיוורים. אולי איש לא נפצע? אולי קרה הנורא מכל? אולי

פס-המים. בכפר-מנחם הורמו ראשים לראות את המטוסים החולפים. אף-על-פי שאף אחד מהם לא הניע בכנפיו — חשבו ראוב'קה ולידה, שאולי גם שלמה שלהם שם. בשש בערב שידר הרדיו, שמטוס ישראלי הופל וטייסו צנח וניצל. זה שלמה — פסקה לידה. זה בטח שלמה, ראוב'קה — אמרה בוודאות ובסמכות שאין לערער עליה.

הלכו בלילה לביתם של חברים בקיבוץ. בעשר הגיע שלמה הביתה. נטלו אותו לבית הידיים. החבר המלווה לחץ את ידה של לידה. מזל טוב — אמר לה. ביום א' האחרון, בשלוש אחה"צ, המריא שלמה במטוסו. באויר קיבל הוראה: תנחת, סע הביתה. מייד סע הביתה. אחיך פה.

נתברר — טרם שנודע להוריו. כאשר הגיע הביתה כבר געשה השמחה בקיבוץ. זרי פרחים, מבלבלים בשלל צבעים, בישמו את דירתם של ראוב'קה ולידה. חברים נרגשים צבאו על הדלתות. כסיות נתרוקנו בקצב. גרונות נשנקו בדמעות-של-גיל. הילדים חזרו הביתה.

נשף קבלת-הפנים הספונטאני לילדים החוזרים נערך ביום ראשון בלילה, בחדר-האוכל של כפר-מנחם. איש לא נעדר. כאשר אמר אחד משני השבויים ברמקול: „אנחנו התייחסנו אל הסוהרים המצרים בהגינות“ — נתגלגלו גלים של צחוק משחרר מקצה האולם הגדול ועד קצהו.

הס הושלך כאשר דמותו של יהודה בן-חורין התייצבה בפתח חדר-האוכל ההומה. דממה. מיום שבניו עמרם ויוחנן נהרגו — שניהם ביום השני של המלחמה, בעזה ובאום-כתף — שחו מעט כתפיו. גם הכוחל הבהיר של עיניו נתעכר. בגבורה נושאים הוא ורעייתו, תקוה, את אסונם הגדול. מסוגרים באבלם. התמודדות שכזאת, שאינה מתחילה ואינה נגמרת. שאין בה הפוגות ולא אתנחתות ולא הפסקות לרגיעה. שהיא תהומית

מישהו נהרג? מי? מי? „תגידו. תדברו. אתם יודעים שיש לי שניים במלחמה. מי משניהם? חברים, מי משניהם?“ שניהם.

לילה אחד ארוך. לילה של יותר משבעה חודשים. ופתאום כל-כך הרבה אור. וכל-כך הרבה פרצופים נוהרי-שמחה. וכל-כך הרבה עליצות. אולי זו הקשה שבכל ההתמודדויות? אולי העימות הזו שבין אושר ושכול? בין חיים, שנתחדשו — לבין חייהם של אלה, שאינם שבים? הס הושלך. דממה. רק קול פסיעותיו של יהודה בן חורין. מעט שחוח. ועווית-שלי-חיוך על שפתיו. והוא צועד אל ראוב'קה ואל לידה. והוא מחבק את לידה. ונוטל את פניה המשולהבות. וחותם את נחייה בנשיקות. ודמעותיו שלו זולגות על פרצופה. ודמעותיה שלה — על פרצופו.

הדמעות, ששייכות לשניהם.

והוא לוחש על אוזנה: „מזל טוב לידה, מזל טוב חברה. שלך חזרו. שלי לעולם לא יחזרו.“

הבנים, ששייכים לקיבוץ.

ואחרי-כך נוטל את ראוב'קה וחופן את פרצופו בכפותיו הגדולות. כפות מיובלות של לולו, ומנשק אותו בחמימות. ומעתיר עליו מלמולים של ברכה ומבקש אותו לשמוח. עומדים שם מאות וממירים בבכי.

ילדים. ילדות. צעירים. צעירות. פרועי-בלורית וכסופי-ציעות. הקיבוץ בוכה.

יהודה: „הקיבוץ הוא משפחה. גם הערב נשתתף בשמחה הגדולה. במסיבה העצומה, שעורכים לכבוד הבנים שחזרו. לא נשיר. לא נרקוד. אבל נהיה שם. אנחנו מוכרחים.“

תקוה: עמרם היה נשוי. היתה לו אשה, שולמית. היתה להם ילד. בן ששה עשר חודש. אביה של שולמית נהרג גפולין, ושואה, כשהיתה בת שבועות אחדים. כשפרצה המלחמה היתה מהחוננת:

80

רק שלא יקרה לילד שלנו מה שקרה לי. רק שלא יתייתם בניל כה רך. את התפילה הזאת שלה בטח לא שמעו. אפשר לסרב לתפילה כזאת?“

עוד מעט יחזרו ויתנחשלו גלי-השמחה. החיים חזקים מן המוות. אבל באותן דקות ספורות, כאשר הקיבוץ בכה, נסוגה השמחה מפני הצער.

81

בני-חורין

פרשת חיייהם וזאתם של עמדם ויוחגן בן-חורין
בג' קיבוץ כפר-מנחם מלחמי מלחמת ששת הימים

ליקט וערך:
יוסי גמזו

נזכור

ספר-זכרון לתלמידים, עובדים ומורים
באוניברסיטה העברית בירושלים
שנפלו במלחמת ששת הימים
ובשלוש השנים אייר תשכ"ז — אייר תש"ל

יוצא-לאור על-ידי המחלקה להסברה ויחסי-ציבור
של האוניברסיטה העברית בירושלים
והסתדרות הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים
תש"ל

עמרם בן-חורין

עמרם בן-חורין נולד בכ"ד אלול תרצ"ט (8.9.1939) להוריו יהודה ותקווה בקיבוץ השומר הצעיר כפר-מנחם. אביו יהודה, יליד ברוקלין, הגיע יחד עם תקווה מארצות-הברית לקיבוץ, נעשה במשך השנים לולן מומחה בעל מוניטין. האמונה הלאומית-חברתית שהביאה את ההורים לארץ-ישראל הונחלה גם לעמרם. עמרם עבר את מסלול החינוך הרגיל של ילדי קיבוץ: מבית תינוקות ועד חברת הילדים וכלה בלימוד התיכוני במסגרת המוסד החינוכי בנגבה, המשותף לכמה קיבוצים. חותם בית הוריו ניכר באישיותו ובכל הליכותיו. הוא היה שליו, מעמיק-חשוב, שקדן, ואולם בעיקר בלטו בו שתי תכונות, שהיה להן חלק בכושר מנהיגותו: דבקות במטרה הגובלת בעקשנות והתייחסות רצינית לכל דבר שבו עסק. תמיד השתדל להגיע אל המכסימום, וראשון. חבר מן המוסד החינוכי בנגבה מספר: "פעם יצאנו מהמוסד לטיול לרוחמה. נשלחנו ראשונים באותו טיול, וכשעברנו כחצי-קילומטר איבדנו את שאר החברים. הלכנו לבדנו לרוחמה ודבר אחד הטריד אותנו כל הזמן: אנחנו הרי נגיע, אבל מה יהיה עם החברה? ובהמשך השיחה הוסיף: אבל אני מפחד מדבר אחד — שהם יגיעו לפנינו. רצנו

ניים לקראת הפריצה לעיר העתיקה; בעיקר ציפו לכך אותן יחידות שלא השתתפו בקרב ההבקעה העקוב מדם. בין יחידות אלה היתה גם יחידתו של יהושע, שהשאירה את נשקה הכבד ארוז לצניחה המיועדת, וצורפה לכוח המסתער. תוך כדי תנועה אל אזורי הכינוס הסמוכים לעיר העתיקה, נפתחה אש מעל החומות ופגעה בחלק מן הלוחמים; באש זו נפגע יהושע אנוש ונפל, ביום שלישי כ"ז אייר (6.6.1967).

דיים ומצאה בית בכפר מנחם. בראשית שנת 1966 נולד בנם צור. גאוותו ושמתו בנו לא ידעו גבולות. פעם אמר לאחותו: "צור זה משהו... הצלחה לא רגילה... בחייה". הוא עבד בענף השלחין, ובמהרה קיבל בו את תפקיד הריכוז. היה הראשון מבני גילו שקיבל אחריות משקית כזאת. בסוף שנת 1966 התחיל את לימודיו במחזור ו' של הקורס הבינקיבוצי הגבוה לחקלאות שליד הפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית.

מעט מדברים רבים שאמרו עליו חברים ובני משפחה: "אני רואה אצל עמרם זהות כמעט מושלמת בין ההופעה החיצונית לבין מה שבאמת היה בפנים. — — — החיטוב הברור הזה של הפנים, החזקת הגוף היציבה הזאת, ההבלטה הזאת של החזה — כל זה נראה לי כמעיד שברור לו מה צריך לעשות ומה לומר ומתי ואיך".

"עמרם גילם באישיותו את הדמות הקשוחה. הוא ידע לדרוש מעצמו הרבה, היה מעמיד לעצמו סטנדרטים גבוהים של ביצוע ומשמעת פנימית ואותם תבע גם מחבריו לעיסוק ולעבודה". "פרצוף נערי, מנומש במקצת, צחקני, קטן-קומה, ומין זיק הניגזת לרגע בעיניים — כזאת היתה פגישתנו הראשונה. — — — חייל ממושמע, חרוץ, קפדן עד להכעיס, אחד כזה שמבצע כל פקודה כלשונה ובמאה אחוזים, נכון תמיד לזיכרון, להוכיח את צדקתו, לשכנע, ובעיקר — לא לוותר".

"מישהו אמר, שלא ראו אצלו חיך על הפנים. זה נכון. וכשהיה מחייך, זאת היתה כבר איזו תוספת לגישה הרצינית הכללית שלו. ולכן, אולי, החיך היה יותר נדיר. — — — חיך מאופק המגלה משהו ומכסה משהו, עיניים מרוכזות בנקודה אחת, מתוך בטחון והחלטיות. — — — בגישתו הרצינית, בבגרותו, ובנכונותו להתייצב מול משימות קשות מבלי שספקותיו יצופו אל פני השטח — היה עמרם יוצא-דופן בתוכנו".

שבועיים לפני מלחמת ששת הימים גוייס ליחידתו. במלחמה היה סגן עמרם בן-חורין מפקד מחלקת גייפים של פלוגת סיור. יחידתו החלה להלחם ב-5 ביוני אחר הצהריים. עמרם נע בראש הגייפים של מחלקתו לעבר אל-קובה, אחד משלושת המשלטים המצריים החולשים על הדרך לעזה. הכוח המסתער נתקל בשדה מוקשים ונחסם. עמרם הצליח למצוא דרך ולהתקרב בחסות משוכת צברים אל המשלט. לפי הוראת המג"ד חזר

איפוא, מפני שהוא לא נתן לאף אחד ששיגי אותו. לבסוף הגענו שעתיים לפני כולם. ואז, במקום לנוח, אמר: עכשיו אנחנו חוזרים לחפש אותם".

עמרם היה איש-הטבע. המגע הבלתי-אמצעי עם הטבע משותף לכל ילדי הקיבוץ, אולם עמרם התבלט מתוכם כבר בילדותו בחתירתו אל הדיוק ואל המיצוי. הוא ידע את כל השמות של פרחי-הבר, את עונות הגידול; הוא שהיה מדריך את חבריו בטיוולים, והיה עורך פינת החי בעתון הילדים. תחילת היכרותו עם הטבע החלה לגבי סביבתו הקרובה, אך הוא הגיע לבקיאות בצמחייה של ארץ-ישראל כולה. אחת מחברותיו בכפר מנחם מספרת: "לאחר שירות קבע של אחד-עשר חודש בצבא חזר עמרם למשק. בערב פגשתי את אביו ושאלתיו איפה עמרם. השיב לי: יצא לשדות, לקח שק-שינה ויצא לשדות. שאלתי: וגם יישן שם בלילה? — כן, הוא יצא לכמה ימים ולא אמר מתי יחזור. תחילה חשבתי — איזה מין שגעון הוא זה? אולם אחרי מחשבה, היה הדבר ברור: כדי לחזור באמת היה עליו להיות כמה ימים בתוך הנוף שאהב ולעשות חשבון עתידו".

כעבור זמן לא רב נעשה עמרם, בצוותא עם אחיו יוחנן, שאף הוא נפל במלחמת ששת-הימים ליד אום כתף, סניף של החברה להגנת הטבע בכפר מנחם.

אהבה גדולה אחרת היתה המוסיקה, במיוחד קלאסית. הוא גם ניגן מעט בחליל, ואף הגיע לרמה יפה של ביצוע. אחד ממפקדי דיו בצבא מספר: "מאוחר בלילה, כשעברתי להעיף מבט במגורי רי הקצינים, שמעתי להפתעתי מישהו ששורק לו — ובמדוייק — את הקונצ'רטו לאבוב של צ'ימרוזה. — — — התמונה הבהירה ביותר שנותרה חקוקה בזכרוני עד היום מעמרם היא דווקא זו של ערב במדבר, כשדמותו הצנומה רכונה בריכוז רב מעל למפה הטופוגרפית, ידו משתעשעת ברצועת המצפן הפריזמטי, ושפתיו שורקות להן, בהיסח-הדעת, אך בדיוק קנאי, מלודיה ענווה, טרום-קלאסית".

לאחר סיום לימודיו במוסד החינוכי בנגבה, התגייס עמרם בסוף שנת 1958 לצה"ל. עבר קורס קצינים ושירת כמדריך למ"כים בגולני. השתתף בפעולת נוקיב והצטיין בה. הופעל עליו לחץ להמשיך לשרת בצבא, אך גברה בו הרגשת אחריותו וחובתו כלפי הקיבוץ והוא נשאר אחד-עשר חודשים בלבד בצבא בשרות קבע. בסוף שנת 1964 נשא לאשה את שולמית, מיצולות השואה באירופה, שנתייתמה מאביה בהיותה בת שבועות אחת

משה ב

משה ירחמיאל בן-סירה נולד בתל-אביב בי"א תשרי תרפ"ח (7.10.1927) להוריו יעקב וחיה. הוא למד בגימנסיה "הרצליה" והעמיק את ידיעותיו במקצועות היהדות, באופן פרטי, בעזרתם של מספר מורים מעולים. מפי הרב צ'צ'יק למד משנה, תלמוד ושולחן-ערוך, ומפי סבו פנחס (שיפמן) בן-סירה למד על תקופת הגאונים וספרות ספרד, כן למד אצל הרב אלימלך בר-שאוול. תחום נוסף, שעסק בו מחוץ למסגרת לימודיו בגימנסיה, היה המוסיקה. בתחום זה גילה כשרונות ויכולת אמנותית, ומורהו לפסנתר היה במשך שנים רבות המוסיקאי פרנק פלג. מדעי היהדות והמוסיקה העסיקו וליוו את משה גם לאחר שנים, כשבחר בדרך של מדען בתחום הפיסיקה. בתקופת הגימנסיה התוודע משה לראשונה אל כוחות המגן של היישוב. תחילה היה חבר בגדנ"ע, ובשנת 1945, כאשר סיים את חוק-לימודיו בגימנסיה "הרצליה", הצטרף לפלמ"ח ויצא עם ההכשרה שלו לקיבוצים גניגר, עין-חרוד ושריד. בפלמ"ח מילא תפקידים של נשק ו"סליקאי". הוא נעצר ב"שבת השחור" רה"עלידי המשטרה המנדטורית הבריטית, בעת מצור על אנשי פלמ"ח בעין-חרוד, ונכלא במחנה המעצר בעתלית. בפלמ"ח

עמרם והביא באותו נתיב פלוגה נוספת, אשר חידשה את ההס"ת תערוות עד שנכבש המשלט. בלילה ובבוקר המחרת המשיך עמ"רם לפלס דרך בין מוקשים וסייע בפינוי פצועים. על געולותיו אלה אמר המג"ד: "הוא היה העיניים והרגליים של הגדוד באותו לילה". הגדוד נע בדרך שפילס עמרם לעבר עזה. בצהרי יום ג', 6 ביוני, הוביל כוחות לטיהור העיר, שעל גגותיה כבר התנופפו דגלי כניעה. צלפים עדיין ירו מפינות שונות וחיילים מצרים שנלכדו ניסו לפרוץ לעצמם דרך נסיגה. מאחת הטמטאות הגיחו כחמשה-עשר חיילים ערביים, ועמרם נפגע מיריותיהם בראשו. נהגו מיהר עם הגיפ לתחנת החבישה, אולם בבואו לשם כבר היה עמרם מת.

מפקד החטיבה העניק לו לאחר מותו צל"ש. ואלה דבריו: "סגן עמרם בן-חורין פקד בהעזה רבה על יחידותיו, שנתנה חיטוי והס"ת תערה על האויב בשטח פתוח. הוא פינה נפגעים רבים וניווט יחידות במשך הלילה".